

Journal of Research in Educational Systems

Volume 17, Issue 60, 2023
Pp. 5-17

Print ISSN: 2383-1324
Online ISSN: 2783-2341

Homepage: www.jiera.ir

Article Info:

Article Type:
Research Article

Article history:
Received December 23,
2022
Received in revised form
March 11, 2023
Accepted March 18, 2023
Published Online March
21, 2023

Keywords:
Curriculum,
Higher education,
Connected curriculum

A New Context Connected Curriculum in Higher Education Climate; Aims and Strategies

Amollbanin Keshavarz Ruodaki¹ | Kouros Fathi Vajargah² |
Seyyed Maryam Hosseini Largani³ | Gholamreza Yadegarzadeh⁴

1. Ph.D. Candidate of Higher Education Curriculum, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. E-mail: arudaki@yahoo.com
2. *Corresponding Author*, Professor of the Department of Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. E-mail: kourosfathi2@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Studies in Educational Innovations and Training Institute for Research & Planning in Higher Education, Tehran, Iran. E-mail: smhlargani@gmail.com
4. Assistant Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: yadegarzadeh@gmail.com

ABSTRACT

Education plays a critical role in transferring knowledge, and research plays a key role in producing and expanding knowledge. As one of the most important influences on these functions, the curriculum plays a significant role. The purpose of this study is to explain the goals and strategies of connected curriculum in higher education as a new concept. A qualitative and data-driven approach was used in this paper. This study included a statistical population of experts and key specialists from Shahid Beheshti, Allameh Tabataba'ei, Amir Kabir and Al Zahra universities, of whom 13 were chosen to be a sample using a purposeful sampling method according to the theoretical saturation principle. In order to collect data, a semi-structured interview was conducted. In the process of open, selective and theoretical coding, Glazer's approach and continuous comparison were used to analyze the collected data, and the results indicated the formation of 14 main categories, 40 subcategories and 110 concepts, centered on the central category of "Education and research links." Based on the findings, the communicative curriculum is a means to achieve the objectives by linking education and research and taking into account strategies extracted. Based on the results of the research, it was found that the combination of education and research in the connected curriculum would eventually lead to the development of the university and the nation in several dimensions.

Cite this article: Keshavarz Ruodaki, A., FathiVajargah, K., Hosseini, M., & Yadegarzadeh, G. (2023). A New Context Connected Curriculum in Higher Education Climate; Aims and Strategies. *Journal of Research in Educational Systems*, 17(60), 5-17. <https://doi.org/10.22034/jiera.2023.385047.2912>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Educational Research Association

DOI: <https://doi.org/10.22034/jiera.2023.385047.2912>

پژوهش در نظام‌های آموزشی

دوره ۱۷، شماره ۶۰، ۱۴۰۲
ص ۵-۱۷

شاپا (چاپی): ۱۳۲۴-۲۳۸۳

شاپا (الکترونیکی): ۲۳۴۱-۲۷۸۳

Homepage: www.jiera.ir

درباره مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۱۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۱/۰۱

واژه‌های کلیدی:

آموزش عالی،

برنامه درسی،

برنامه درسی ارتباط ساز

برنامه درسی ارتباط‌ساز بستری نو در اقلیم آموزش عالی؛ اهداف و راهبردها

ام‌البین کشاورز رودکی^۱ | کوروش فتحی واجارگاه^۲ | مریم حسینی لرگانی^۳ |
غلامرضا یادگارزاده^۴

۱. دانشجوی رشته برنامه درسی آموزش عالی، دانشگاه شهید بهشتی. رایانامه: arudaki@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول: استاد، گروه علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی. رایانامه: kouroshfathi2@gmail.com

۳. استادیار گروه نوآوری آموزشی و درسی، موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی. رایانامه:

smhlargani@gmail.com

۴. استادیار، گروه مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبائی. رایانامه: yadegarzadeh@gmail.com

چکیده

کارکرد آموزش در انتقال دانش و کارکرد پژوهش در تولید و گسترش دانش، آموزش عالی را در دستیابی به اهداف یاری می‌رسانند و برنامه درسی مهم‌ترین عنصر تأثیرگذار بر این کارکردها به شمار می‌رود. از این‌رو هدف این پژوهش تبیین اهداف و راهبردهای برنامه درسی ارتباط ساز به‌عنوان بستری نو در اقلیم آموزش عالی بوده است. طرح پژوهش از نوع کیفی و با روش داده‌بنیاد با جامعه آماری شامل متخصصان و صاحب‌نظران کلیدی برنامه درسی آموزش عالی دانشگاه‌های شهید بهشتی، علامه طباطبائی، امیرکبیر و الزهرا بوده که ۱۳ نفر از آن‌ها بر اساس اصل اشباع نظری با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شده و در سال ۱۴۰۱ به اجرا درآمده است. جهت گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده و سپس داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از رویکرد گلگیری و مقایسه مستمر در فرایند کدگذاری باز، انتخابی و نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نتایج آن به ظهور اهداف و راهبردهای برنامه با ۱۴ مقوله اصلی، ۴۰ مقوله فرعی و ۱۱۰ مفهوم، پیرامون مقوله محوری با عنوان "پیوند آموزش و پژوهش" منجر شده است. یافته‌ها حاکی از آن است که اهداف برنامه درسی ارتباط ساز چشم‌اندازی خواهد بود تا این نوع از برنامه درسی با ایجاد پیوند بین آموزش و پژوهش و با عنایت به راهبردهای استخراج شده، در جهت نائل شدن به آن‌ها حرکت کند. نتیجه پژوهش نشان داد که ارتباط بین آموزش و پژوهش در برنامه درسی ارتباط ساز در نهایت به بالندگی دانشگاه، توسعه‌یافتگی کشور در ابعاد مختلف و تولید علم راه‌حل‌گرا منجر خواهد شد.

استناد به این مقاله: کشاورز رودکی، ا.، فتحی واجارگاه، ک.، حسینی لرگانی، س. م. و یادگارزاده، غ. ر. (۱۴۰۲). برنامه درسی

ارتباط‌ساز بستری نو در اقلیم آموزش عالی؛ اهداف و راهبردها. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۷(۶۰)،

۱۷-۵. <https://doi.org/10.22034/jiera.2023.385047.2912>

ناشر: انجمن پژوهش‌های آموزشی ایران

© نویسندگان

مقدمه

آموزش عالی به‌عنوان یک سیستم اجتماعی و از نهادهای کلیدی تولید و نشر دانش، با تغییرات بی‌شماری در محیط درونی و بیرونی روبه‌روست. در این میان برنامه درسی به‌عنوان یک خرده سیستم در نظام آموزش عالی مسئولیت مهم و اساسی در ارتباط با محیط و پاسخگویی به نیازها و اقتضائات آن را دارد، بدیهی است که باید با دید ویژه‌ای به آن نگرسته شود. خرده نظامی که به‌عنوان قلب نظام آموزش عالی، آخرین تحولات و دستاوردهای بشری در عرصه‌های گوناگون علمی در آن منعکس و به نیروی فعال آینده منتقل می‌گردد (فتحی واجارگاه و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به این مهم و برای اینکه برنامه درسی بتواند در حوزه آموزش عالی به‌خوبی نقش خود را ایفا نماید نیاز هست تا برنامه درسی را از عرصه آموزش و پرورش به بستر جدید آموزش عالی وارد کرد. نو بسط‌سازی عبارت است از فرایند استخراج متن، نشانه‌ها و معانی از زمینه یا بستر اولیه اصلی‌اش به‌منظور کاربرد یا اشاعه در زمینه‌ها یا بسترهای دیگر (Oddo, 2013). نو/چند بسط‌سازی در صدد توسعه اقلیم‌ها یا زیست‌بوم‌های برنامه درسی به فراسوی نظام آموزش عمومی به‌عنوان سرزمین اصلی یا سرزمین مادری رشته مطالعات برنامه درسی است. زیست‌بوم‌های جدید برنامه درسی فرصتی بی‌نظیر هستند تا قدرت فن برنامه درسی یا برنامه‌ریزی درسی را در قلمروهای جدید زنده کنند (فتحی واجارگاه، ۱۴۰۰). برنامه درسی ارتباط ساز به‌عنوان یکی از مفروضات برنامه درسی در اقلیم آموزش عالی می‌تواند برنامه درسی را در موفقیت‌های خود در بستر جدید یاری رساند. باید اذعان کرد که برنامه درسی به‌عنوان اولین ابزار برای مدیریت بر «پیوند آموزش و پژوهش»، محسوب می‌شود (قورچیان و همکاران، ۱۳۹۳). در اغلب کشورها، به‌ویژه کشورهای درحال توسعه، بیشتر مؤسسات آموزش عالی، شکاف رو به رشدی بین برنامه‌های درسی و تقاضاهای جامعه را تجربه می‌کنند که برنامه‌های درسی مناسب، می‌تواند تا حد زیادی موجب کاهش این شکاف شود. در حال حاضر نه‌تنها آموزش شکاف بین تئوری و عمل را کاهش نمی‌دهد، بلکه خود بر این شکاف دامن می‌زند (Frank

et al, 2010). به‌رغم اینکه پژوهش، جنبه مهم آموزش عالی به‌شمار می‌رود، بسیاری از دانشجویان توانایی تفکر خلاق و حل مسئله را ندارند. بنابراین، تقاضاهای فردی و حرفه‌ای دانشجویان می‌طلبد که آن‌ها مهارت‌های تجزیه و تحلیل انتقادی را فرابگیرند تا دانش‌آموختگانی شوند که توانایی حل مسائل پیش‌بینی‌نشده و رویارویی با ابهام و پیچیدگی جامعه امروز را داشته باشند (Homewood et al., 2011). پیوند آموزش و پژوهش می‌تواند از جهات مختلف در دانشگاه‌ها از جمله آموزش پژوهش‌محور، پژوهش تحت هدایت آموزش، یادگیری مبتنی بر پژوهش، پژوهش‌های آموزشی و غیره قابل‌بحث باشد (Clark & Hordosy, 2019). برنامه درسی ارتباط ساز نسخه‌ای از یک پروژه یادگیری است که به‌خوبی تنظیم شده و هم‌زمان در سطوح شخصی، نهادی و اجتماعی عمل می‌کند و دانشگاه با وجود آن به معنی نهادی است که از لاک خود خارج شده و به تمام اکوسیستم‌هایی که در آن‌ها درگیر است، توجه می‌کند (Barnett, 2016). پژوهش حاضر در صدد است تا با توجه به فقدان پژوهش‌های لازم و خلأ مطالعاتی موجود و با در نظر گرفتن اهمیت برنامه درسی در ایجاد پیوند بین دو کارکرد مهم دانشگاه یعنی آموزش و پژوهش، به برنامه درسی ارتباط ساز به‌عنوان سپهری نو در زیست‌بوم برنامه درسی آموزش عالی ایران پرداخته و به تبیین و شناسایی اهداف و راهبردهای دستیابی به اهداف موردنظر با استفاده از دیدگاه متخصصان و صاحب‌نظران حوزه برنامه درسی آموزش عالی، اقدام کند.

Berglund و همکاران (2018) در پژوهش خود نشان می‌دهند که اگر فعالیت‌های مرتبط با تحقیق در برنامه درسی گنجانده شود و در تدریس روزمره استفاده شود کیفیت عملکرد کلی دانشجویان، افزایش می‌یابد و تقویت پیوند بین آموزش و پژوهش، مفهوم «دانش» را تقویت می‌کند. یافته‌های پژوه Ayyub Khan (2017) حاکی از آن است که ترکیبی متعادل از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بر کیفیت و استانداردهای کلی آموزش تأثیر مثبت می‌گذارد و دانشگاه‌ها باید در فعالیت‌های اصلی به روشی مؤثر و کارآمد آموزش و پژوهش را با هم ادغام کنند تا به نفع همه ذینفعان باشد. Brennan و همکاران (2017) طی پژوهشی به این نتیجه

فرایندی مؤلفه رهبری کارآفرینانه، از بعد رفتاری مؤلفه قابلیت ارتباطی و شبکه‌سازی و از بعد توسعه‌ای سه مؤلفه شایستگی‌های کارآفرینانه، برنامه‌ریزی درسی و فرایند یاددهی-یادگیری دارای بیشترین اهمیت است.

بر همین اساس پژوهش حاضر به دنبال این است تا به سؤالات زیر پاسخ دهد:

- اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در آموزش عالی کدام است؟
- راهبردهای دستیابی به اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در آموزش عالی کدام است؟

روش

با توجه به اینکه که پژوهش حاضر به‌منظور تبیین اهداف و راهبردهای برنامه درسی ارتباط ساز به‌عنوان بستر نو در اقلیم آموزش عالی انجام پذیرفته، پارادایم غالب آن تفسیرگرایی، از نظر هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت جزء مطالعات کیفی بوده و با روش داده‌بنیاد^۱ و رویکرد گلگیری انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل متخصصان و صاحب‌نظران کلیدی برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی دانشگاه‌های شهید بهشتی، علامه طباطبایی، امیرکبیر و الزهرا بوده که ۱۳ نفر از آن‌ها بر اساس اصل اشباع نظری با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی به‌عنوان نمونه انتخاب شده و در سال ۱۴۰۱ به اجرا درآمده است. افرادی به‌عنوان نمونه برگزیده شدند که به لحاظ اطلاعاتی، غنی^۲ بوده و می‌توانستند اطلاعات مفیدی را در حوزه موضوع منتخب، فراهم آورند. جهت گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. سپس داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از رویکرد گلگیری و مقایسه مستمر در فرایند کدگذاری باز، انتخابی و نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

با توجه به اهداف موردنظر، از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و عمیق برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. برای هر مصاحبه ۴۵ الی ۹۰ دقیقه زمان در نظر گرفته شد و برای ثبت مصاحبه‌ها از نکته‌برداری به‌صورت هم‌زمان و ضبط صدا استفاده شده است و سعی بر این بوده است که بلافاصله بعد از انجام هر مصاحبه، پیاده‌سازی آن صورت گیرد و برای

رسیدند که رابطه متقابل بین آموزش و پژوهش در قلب دانشگاه‌های پژوهش محور قرار دارد و (۱) رشد آموزش از طریق پژوهش (۲) افزایش شایستگی‌ها و مهارت‌ها در یادگیری پژوهش محور و (۳) رشد تعامل دانشجویان از طریق آموزش پژوهش محور میسر می‌گردد. Shanaida و همکاران (2019) در تحقیق خود نشان دادند که فعالیت‌های هم‌زمان و هدایت‌شده آموزشی و پژوهشی باعث یادگیری بیشتر و بهتر در دانشجویان می‌شود. Fung (2017) در بررسی‌های خود نشان داد برنامه درسی باید «مبتنی بر پژوهش» باشد، یعنی سبک غالب یادگیری دانشجویان در برنامه‌های یادگیری معاصر باید به‌گونه‌ای باشد که پژوهشی فعال، انتقادی و تحلیلی را منعکس کند. خدابخش و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود، برنامه‌ریزی جهت بهبود برنامه آموزشی برای دانشگاه‌های نسل چهارم را از طریق هفت مقوله‌ی ضروری دانستند که آموزش مبتنی بر عمل و فعالیت‌های مبتنی بر یادگیری اکتشافی از جمله آن‌هاست. مطالعه Misnia و همکاران (2020) به ایجاد بیش مهمی در زمینه اجرای طراحی برنامه درسی مؤثر، ایجاد تعادل بین مبانی عملی (پژوهشی) و نظری (آموزشی) در مؤسسات آموزش عالی کمک می‌کند. Khalid Khalaf و همکاران (2018) پژوهشی را کار کرده‌اند که نشان داد یادگیری مبتنی بر تحقیق در مقایسه با یادگیری سنتی، دانش و مهارت فراگیران را افزایش می‌دهد. قورچیان و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که آموزش، ابزاری برای ساختن جهان با موقعیتی بهتر است و پژوهش یکی از مهم‌ترین حامیان آموزش محسوب می‌شود. نتایج پژوهش مدنی و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد که از جمله عوامل پویندگی و تحرک نظام آموزش عالی، گسترش پژوهش‌های کاربردی مبتنی بر نیاز، ظرفیت ارتباط و تعامل دانشگاه با صنایع و سازمان‌ها، برنامه درسی انعطاف‌پذیر و کاربردی، است. نتیجه پژوهش داوودی‌راد و همکاران (۱۴۰۰) این بود که طراحان و متخصصان برنامه‌ریزی درسی، دانشجو، استاد، برنامه‌های درسی و کیفیت ناکارآمد، عوامل مؤثر در کارآفرینی اجتماعی آموزش عالی ایران هستند. نتایج پژوهش حسنی و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد برای کارآفرینی دانشگاهی از بعد ساختاری مؤلفه چشم‌انداز کارآفرینانه، از بعد

اطمینان از صحت انتقال داده‌ها، برای هر مصاحبه‌ای این فرایند دو بار انجام شده است. مشخصات خبرگان مورد مصاحبه در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱.

مشخصات مصاحبه‌شوندگان

کد	سمت	رتبه	سابقه	رشته تحصیلی	دانشگاه
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استادیار	۱۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	امیرکبیر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۲۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	امیرکبیر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۸ سال	برنامه‌ریزی درسی	الزهر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۵ سال	برنامه‌ریزی درسی	الزهر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۵ سال	برنامه‌ریزی درسی	الزهر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۲ سال	برنامه‌ریزی درسی	الزهر
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	شهید بهشتی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استادیار	۱۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	شهید بهشتی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۷ سال	برنامه‌ریزی درسی	شهید بهشتی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۳۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	علامه طباطبایی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۰ سال	برنامه‌ریزی درسی	علامه طباطبایی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۲ سال	برنامه‌ریزی درسی	علامه طباطبایی
	عضو هیئت علمی دانشگاه	استادیار	۱۲ سال	برنامه‌ریزی درسی	علامه طباطبایی

و چطور به کار رفته‌اند. در رابطه با معیار فوق یعنی "اطمینان‌پذیری" از روش "کفایت اجماعی" استفاده شد. - تأییدپذیری^۵: تأییدپذیری به "عینیت کیفی"^۶ گزارش طبیعت گرایانه کیفی اطلاق (Erlandson, 1993) می‌شود. برای این معیار از روش "نگارش یادداشت‌های تأملی" حین انجام مصاحبه و یا پس از مکتوب کردن متن کامل مصاحبه و همچنین آوردن برخی از نقل قول‌ها و جداول کدگذاری در داخل متن، استفاده شده است. - انتقال‌پذیری^۷: این مفهوم شبیه به مفهوم اعتبار بیرونی است. انتقال‌پذیری با کاربردپذیری^۸ یافته‌های پژوهش ارتباط دارد. در پژوهش حاضر در رابطه با معیار "انتقال‌پذیری" از روش "نمونه‌گیری هدفمند" استفاده شد.

در پژوهش حاضر به جهت تأمین اعتبار یافته‌ها از معیارهای چهارگانه گوبا و لینکلن^۱ استفاده شد که در ادامه به جزئیات آن پرداخته شده است.

Guba and Lincoln (1982) به‌جای استفاده از واژگان اعتبار و روایی کمی از معیار "اعتمادپذیری یا قابلیت اعتماد"^۲ اعتبار و روایی کمی از معیار "اعتمادپذیری یا قابلیت اعتماد"^۲ جهت ارجاع به ارزیابی کیفیت نتایج کیفی استفاده می‌کنند. گوبا و لینکلن معتقدند که معیار قابلیت اعتماد دربرگیرنده چهار معیار جداگانه اما به هم مرتبط زیر است؛ - باورپذیری^۳: باورپذیری با میزان باور داشتن به یافته‌های تحقیق ارتباط دارد. در رابطه با این معیار در پژوهش حاضر از دو روش "بررسی توسط مشارکت‌کنندگان" و "توصیف توسط هم‌تایان" بهره گرفته شد.

- اطمینان‌پذیری^۴: عبارت است از توانایی شناسایی جایی که داده‌های یک مطالعه معین از آنجا آمده، چگونه گردآوری شده

5. confirmability
6. qualitative objectivity
7. transformability
8. applicability

1. guba & lincoln
2. trustworthiness
3. credibility
4. dependability

پایایی بازآزمون این پژوهش با استفاده از فرمول ذکر شده برابر با ۸۵ درصد است. با توجه به اینکه میزان پایایی از ۶۰ درصد بالاتر است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

یافته‌ها

رویکرد ظاهر شونده طی دو مرحله اصلی کدگذاری و سه گام صورت می‌گیرد که شامل مرحله کدگذاری اصلی و کدگذاری نظری است. کدگذاری باز، مفهوم‌سازی در اولین سطح انتزاع است و توجه پژوهشگر به سمت درک مفهوم مورد بحث است؛ نه به واژه‌هایی که برای تشریح رویدادها به کار می‌رود (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۵). این مرحله تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که علائم ظهور مقوله محوری بروز نماید. با توجه به مطالب ذکر شده، اثرات مقوله محوری پس از کدگذاری مصاحبه پنجم بروز کرد و مشخص شد که «پیوند بین آموزش و پژوهش» با بیشترین تکرار در نظرات متخصصین به‌عنوان مقوله محوری است.

در پژوهش حاضر علاوه بر معیارهای چهارگانه Guba and Lincoln از روش‌های زیر در جهت پایایی یافته‌ها استفاده شد:

- پایایی دو کدگذار: برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی، دو کدگذار انتخاب شدند. از یک نفر دکترای برنامه درسی آموزش عالی و یک عضو هیئت‌علمی (مدیریت دولتی) درخواست شد تا به‌عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت و سپس محقق به همراه همکاران پژوهش، تعداد چهار مصاحبه را کدگذاری نمایند. مقدار ضریب کاپای کوهن که به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل در این قسمت به کار رفت، برابر ۹۸ درصد است. با توجه به اینکه این میزان از پایایی بیشتر از ۹۲ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

- پایایی بازآزمون: بدین منظور، از بین مصاحبه‌های انجام‌گرفته، تعداد ۲ مصاحبه انتخاب شد و هر یک از آن‌ها در فاصله زمانی ۱۰ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری مجدد شد.

جدول ۲

نمونه نتایج حاصل از کدگذاری باز

ردیف	نکات کلیدی مصاحبه	کدهای اولیه
۱.	دانشجویی که با این سیستم آموزش می‌بیند آدم خشنود و انسان موفق‌تری است و آدمی است که می‌تواند راحت‌تر وارد بازار کار شود.	موفقیت و خرسندی دانشجویان
۲.	فارغ‌التحصیلان دانشگاهی که با توجه به برنامه درسی ارتباط ساز تحصیل می‌کنند به مشاغل مربوط ایجاد فرصت‌های شغلی به رشته تحصیلی دستیابی بهتری خواهند داشت.	ایجاد فرصت‌های شغلی
۳.	در پی تسلط دانشجویان به دانش، نگرش و مهارت در زمینه موضوعات گوناگون شرایط کارآفرینی و ایجاد مشاغل جدید و استارت‌آپ‌ها ایجاد خواهد شد.	تقویت و توسعه استارت‌آپ‌ها
۴.	به‌جای اینکه ایده دانش و مهارت را در ذهن دانشجو وارد کنیم باید از مسائل اجتماعی ایده بگیریم.	ایده گرفتن از مسائل اجتماعی
۵.	در آموزش ما یک سیاست‌گذاری عمودی (Nationalization) داریم که این همان ملی‌سازی است و یک سیاست‌گذاری افقی باید داشته باشیم (Localization).	تأثیر سیاست‌گذاری عمودی (ملی) و افقی (محلی) در آموزش

برای متغیر محوری ادامه یافته و دیگر داده‌های نامرتبط در نظر گرفته نمی‌شود (Glaser, 2008). تا زمانی که مقوله اصلی و مقوله‌های مرتبط به اشباع برسند، این کدگذاری ادامه می‌یابد. در مرحله کدگذاری نظری پژوهشگر به تفکر در مورد مقوله‌ها می‌پردازد. کدهای نظری، مدل‌های انتزاعی هستند که مقوله‌های حاصله را در راستای یک تئوری ترکیب می‌نمایند

در رویکرد گلایزر، زمانی کدگذاری انتخابی آغاز می‌شود که مقوله محوری ظاهر شده و مصاحبه‌ها در جهت متغیر محوری کدگذاری می‌شوند. مقوله محوری توضیح می‌دهد که دغدغه اصلی مصاحبه‌شوندگان در ارتباط با مسئله پژوهش چیست؛ درواقع، مفهوم یا فرایندی است که با مفاهیم دیگر پیوند داده می‌شود؛ بنابراین، کدگذاری انتخابی با کدگذاری

۴۰ مقوله فرعی و ۱۴ مقوله اصلی احصاء شد که به‌وضوح در جدول ۳ مشاهده می‌شود.

(Glaser, & Hon, 2005). پس از انجام مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختاریافته و کدگذاری آن‌ها در سه مرحله، ۱۱۰ مفهوم،

جدول ۳.

مفاهیم و مقوله‌های اصلی پژوهش

مؤلفه‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
اهداف	آموزش و پژوهش مسئله‌محور	مسئله‌محوری اصل اساسی پژوهش‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - حل مسائل مختلف با استفاده از پژوهش - اقدامات پژوهشی در جهت حل مسائل - مسئله‌محوری پژوهش‌های دانشگاهی
		برنامه درسی مسئله‌محور	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه درسی در خدمت حل مسئله، بهبود مسئله، تغییر در مسئله - تأثیر یادگیری مادام‌العمر در حل مسائل
	کارآفرینی و ایجاد فرصت‌های شغلی	ارتقای ابتکار و خلاقیت برای دستیابی به کارآفرینی	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت ابتکار و خلاقیت در راستای کارآفرینی - ایجاد روحیه خلاقیت و کارآفرینی جهت حل مسائل مختلف
		کارآفرینی و ایجاد مشاغل نو	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت نوآوری جهت رفع مشکل بیکاری - تقویت و توسعه استارت‌آپ‌ها - ایجاد فرصت‌های شغلی
	ارتقای روحیه ابتکار، جستجوگری، خلاقیت و تفکرگرایی	پرورش خلاقیت و روحیه پژوهشگری	<ul style="list-style-type: none"> - دوری از تئوری زدگی و گرایش به سمت تفکرگرایی - ایجاد نشاط علمی با پرورش ابتکار، آفرینندگی - تقویت روحیه پژوهشگری در مسیر اکتشاف و ابتکار دانشجویان
		ارتقای تفکر انتقادی در راستای حل مسئله	<ul style="list-style-type: none"> - بهبود عملکرد در تفکر انتقادی و حل مسئله - تربیت دانش‌آموختگانی با قابلیت حل مسئله - افزایش توانایی دانشجویان برای شناسایی مسائل و تدوین راه‌حل
	توسعه یادگیری معنادار و مادام‌العمر	یادگیری دائم و مؤثر	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد یادگیری عمیق - ارتقای یادگیری مادام‌العمر
	تولید دانش راه‌حل‌گرا	استقلال در تولید دانش	<ul style="list-style-type: none"> - ساختن دانش مبتنی بر پژوهش - تولید دانش در حوزه تخصصی - دانش‌پذیری - دستیابی به دانش - خوداتکایی و خودکفایی با تولید دانش و گسترش پژوهش‌های راه‌حل‌گرا
	گسترش برنامه درسی بین‌رشته‌ای و توسعه نگرش سیستمی و تلفیقی	توجه به موضوعات میان‌رشته‌ای	<ul style="list-style-type: none"> - هم‌اندیشی و حل مسائل مختلف در رشته‌های گوناگون - توسعه رشته‌های میان‌رشته‌ای
		تقویت برنامه درسی عمل‌گرای تلفیقی و ترکیبی	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت برنامه درسی بین‌رشته‌ای، تلفیقی و ترکیبی - تقویت نگاه سیستمی و نگرش تلفیقی - هم‌زمانی مباحث نظری و عملی در برنامه‌های درسی
	رضایتمندی کنشگران	رضایتمندی دانشجویان	<ul style="list-style-type: none"> - رضایتمندی دانشجویان - رضایتمندی حاصل از پرورش خط‌مشی جستجوگری و پژوهشگری
		خرسندی حاصل از حل مسائل	<ul style="list-style-type: none"> - رضایتمندی حاصل از حل مسائل و تولید دانش برای اساتید و دانشجویان - موفقیت و خرسندی دانشجویان
	راهبردها		<ul style="list-style-type: none"> - آموزش، محتوای آموزشی و تکنولوژی آموزشی با محوریت مسائل اجتماعی

مؤلفه‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
	توجه به مسائل محلی، ملی و جهانی	آموزش با محوریت مسائل اجتماعی	- ایده گرفتن از مسائل اجتماعی
		آشنایی با مسائل حوزه‌های مختلف	- شناخت مسائل صنعت، رشته، مشاغل جهت تشکیل کلاس مسئله‌محور
		اهمیت مسائل محلی، ملی و جهانی در برنامه درسی	- تأثیر سیاست‌گذاری عمودی (ملی) و افقی در آموزش (محلی) - بومی‌سازی علم و پژوهش و توجه به بین‌المللی‌سازی آن - تعادل در بومی‌سازی و بین‌المللی‌سازی - توجه به مسائل فوری و موقعیتی در مقابل مسائل کلی و جهانی - مسئله‌محوری بر اساس قابلیت‌های منطقه‌ای یا محلی
		ایجاد انجمن‌های برنامه درسی منطقه محور	- ایجاد انجمن‌های برنامه درسی منطقه محور
نیازسنجی و نظرسنجی از ذی‌نفعان و جلب مشارکت آن‌ها	نظرسنجی از ذینفعان		- نیازسنجی از کارفرمایان - نظرخواهی از بازار کار در خصوص استفاده از دانش‌آموختگان در بخش‌های مختلف صنعت و بازار
	نظرسنجی از کنشگران		- نظرسنجی از اساتید و دانشجویان
	نظرسنجی از متخصصان در خصوص میزان ارتباط		- نظرسنجی از متخصصان در خصوص میزان ارتباط
	مشارکت دانشجویان		- ارتقا مشارکت دانشجویان در جریان یادگیری - مشارکت در کلاس بر اساس راهبرد پیوند آموزش و پژوهش
	مشارکت در طراحی برنامه درسی		- مشارکت در طراحی برنامه درسی - اعطای امتیاز به مشارکت‌کنندگان در طراحی برنامه
	مشارکت دادن ذینفعان		- مشارکت دادن ذینفعان و پرورش حس تعلق
تغییر، بهبود، تجدیدنظر در برنامه‌های درسی	توزیع اهداف در درس ارتباط بین درس با زندگی واقعی		- توزیع اهداف در درس - ارتباط بین درس و ارتباط دروس با زندگی واقعی - ارتباط یک درس با سایر دروس
	تغییر در برنامه‌های درسی و سرفصل درس		- تقویت پژوهشگری و کاوشگری در درس و رشته‌های مختلف - تجدیدنظر در برنامه‌های درسی و سرفصل درس
	شناسایی کاربردهای درس در مقطع و رشته		- شناسایی کاربردهای درس در مقطع و رشته
	تشکیل و تقویت نظام برنامه درسی		- تشکیل و تقویت نظام برنامه درسی
	استفاده از رویکردهای ترکیبی فعالیت‌های آموزشی		- به‌کار بستن فعالیت‌های یاددهی - یادگیری ترکیبی - استفاده از سبک‌های «پرسشگری»، «اکتشافی» و «یادگیری مبتنی بر مسئله»
توسعه شبکه ارتباطی بین ذینفعان در فضای غیربورکراتیک	ایجاد شرایطی جهت ارتباط ذینفعان		- تسهیل در ایجاد ارتباط دانشجو با دانشجو، با جامعه اساتید و با جامعه پژوهشگران - ارتباط با دانش‌آموختگان رشته و استفاده از تجربیات آن‌ها
	تشکیل گروه‌های همکاری بین اساتید، دانشجویان و پژوهشگران		- تشکیل گروه‌های همکاری پژوهشی بین اساتید و دانشجویان - تشکیل انجمن یا صنف اساتید بازنشسته جهت ارتباط دانشجویان

مؤلفه‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
	ارتباط برنامه‌ریز و طراح برنامه درسی با ذینفعان	ارتباط برنامه‌ریز و طراح برنامه درسی با ذینفعان	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل کمیته‌هایی با حضور سازمان‌ها، صنایع، ذینفعان از جامعه، اساتید و دانشجویان - سوق دادن رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها و پروژه‌ها به سمت حل مسائل جامعه - انجام پروژه‌ها با سازمان‌ها یا مراکز تحقیق - برگزاری سمینارهای مختلف در زمینه فعالیت‌های پژوهشی - تسهیل ارتباط دانشجو و پژوهشگر توسط دانشگاه
	ارتباط به ارتباطات به اداری	ارتباطات به ارتباط سازمانی و خودداری از محدود بودن	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت ارتباطات در راستای توسعه هم‌افزایی - ایجاد شرایط برای تعامل بیشتر عناصر آموزشی و پژوهشی - رشد و توسعه دانشگاه با تعامل فعال و سازنده با جامعه علمی دنیا - خودداری از محدود بودن ارتباطات به ارتباط سازمانی و اداری
استقلال آکادمیک	آزادی عمل دانشگاه و دوری از سیاست‌های دستوری	آزادی عمل دانشگاه و دوری از سیاست‌های دستوری	<ul style="list-style-type: none"> - آزادی عمل دانشگاه و استقلال دانشکده‌ها - خودداری نگرانی حاصل آزادی عمل - دوری از سیاست‌های دستوری
ارزیابی و نظارت برنامه‌های آموزشی	ارزیابی کیفیت فعالیت‌های یادگیری و تحقیق	ارزیابی کیفیت فعالیت‌های یادگیری و تحقیق	<ul style="list-style-type: none"> - تفویض اختیار به دانشگاه‌ها با توجه به ماهیت فعالیت‌ها - انعطاف‌پذیری در تصمیم‌گیری در زمینه حاکمیت داخلی، استفاده از بودجه، هزینه‌های تحصیل و پذیرش دانشجو - سازمان‌دهی مجدد سازوکارهای نهادی
ارزیابی و نظارت برنامه‌های آموزشی	ارزیابی کیفیت فعالیت‌های یادگیری و تحقیق	ارزیابی کیفیت فعالیت‌های یادگیری و تحقیق	<ul style="list-style-type: none"> - نظارت و ارزیابی کیفیت - ارزیابی عملکرد پیوند بین آموزش و پژوهش - تشکیل کمیته نظارت و ارزیابی کیفیت فعالیت‌های یادگیری و تحقیق - ارزیابی در راستای تضمین کیفیت تدریس و تحقیق - تدوین معیارهای خاص برای ارزیابی کیفیت
تخصیص بودجه کافی به فعالیت‌های آموزشی - پژوهشی	توجه دولت به پروژه‌های آموزشی - پژوهشی دانشگاه‌ها	توجه دولت به پروژه‌های آموزشی - پژوهشی دانشگاه‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - جلب مشارکت دولت در تخصیص بودجه - ساماندهی ساختار بودجه

در پاسخ به سؤال اول همان‌گونه که در شکل شماره ۱ مشاهده می‌شود، اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در آموزش عالی از نظر متخصصان برنامه درسی عبارت‌اند از: آموزش و پژوهش مسئله‌محور؛ کارآفرینی و ایجاد فرصت‌های شغلی؛ ارتقای روحیه ابتکار، جستجوگری، خلاقیت و تفکر گرایشی؛ توسعه یادگیری معنادار و مادام‌العمر؛ تولید دانش مبتنی بر

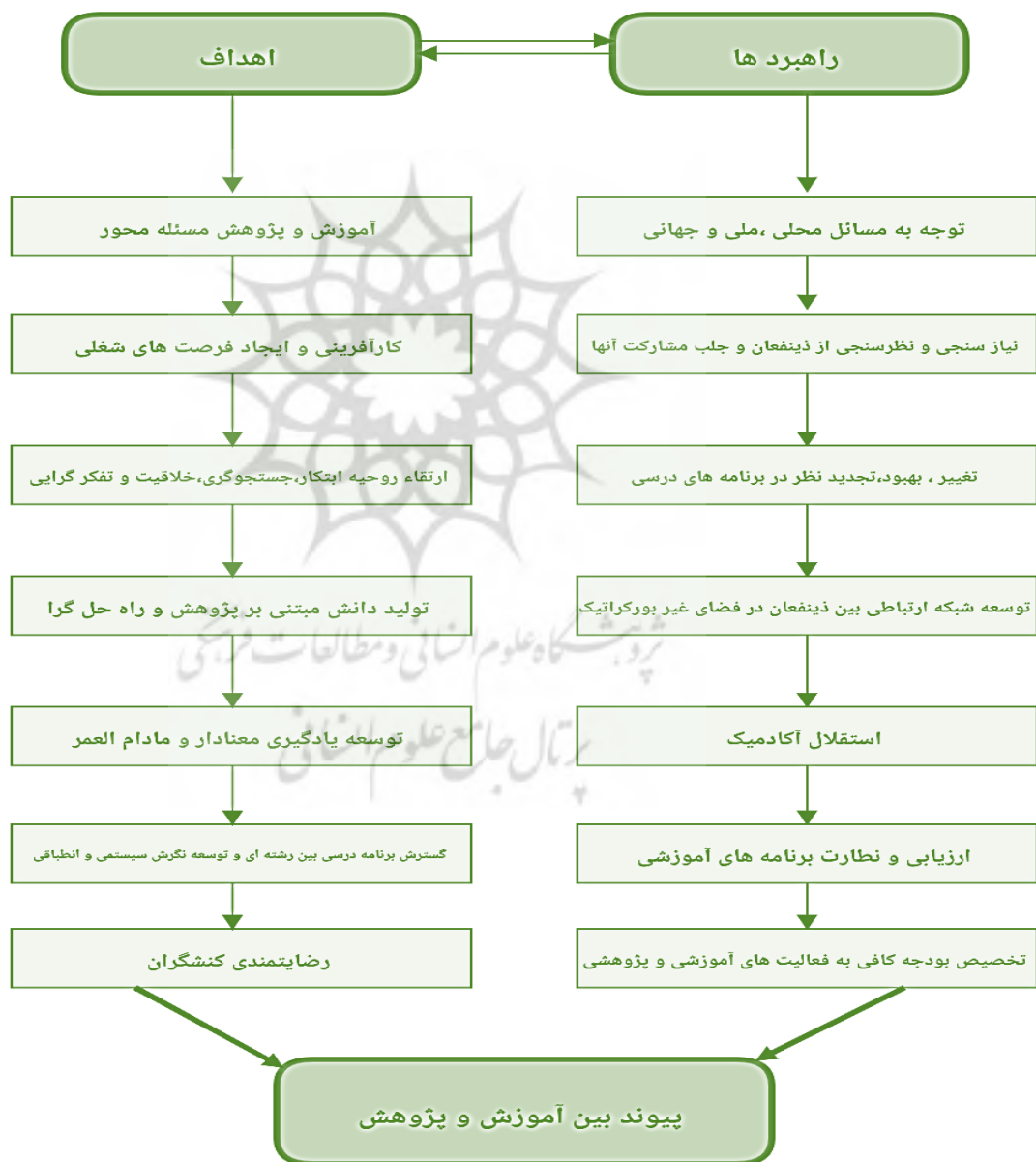
بر اساس نتایج حاصل از کدگذاری‌های باز، انتخابی و نظری، اهداف و راهبردهای برنامه درسی ارتباط ساز و همچنین نوع ارتباط و تأثیرشان بر یکدیگر در شکل ۱ ارائه شده است. سؤال اول: اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در آموزش عالی کدام است؟

استخراج‌شده باید استفاده شود که عبارت‌اند از: توجه به مسائل محلی، ملی و جهانی نیازسنجی و نظرسنجی از ذینفعان و جلب مشارکت آن‌ها؛ تغییر، بهبود، تجدیدنظر در برنامه‌های درسی؛ توسعه شبکه ارتباطی بین ذینفعان در فضای غیربورکراتیک، استقلال آکادمیک؛ ارزیابی و نظارت برنامه‌های آموزشی و تخصیص بودجه کافی به فعالیت‌های آموزشی - پژوهشی.

پژوهش و راه‌حل گرا؛ گسترش برنامه درسی بین‌رشته‌ای و توسعه نگرش سیستمی و تلفیقی و رضایتمندی کنشگران. سؤال دوم: راهبردهای دستیابی به اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در آموزش عالی کدام است؟ برای ارائه پاسخ به سؤال دوم با مشاهده شکل شماره ۳ خواهیم دید که از نظر متخصصان برنامه درسی برای دستیابی به اهداف مشخص‌شده برنامه درسی ارتباط ساز از راهبردهای

شکل ۱.

تصویر شماتیک اهداف و راهبردها، ارتباط آن‌ها با یکدیگر و تأثیرشان بر روی پیوند آموزش و پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

برنامه درسی برای خروج از بحران و شرایطی که این رشته را محدود به آموزش و پرورش کرده است باید فعالیت در زیست‌بوم‌های دیگر را توسعه داده و کیفیت آن‌ها را افزایش دهد. از جمله فضاهایی که برنامه درسی می‌تواند در آن وارد شده و موفق عمل کند اقلیم آموزش عالی است و یکی از مفرهای برنامه درسی در زیست‌بوم آموزش عالی، برنامه درسی ارتباط ساز است. همان‌طور که بیان شد هدف این پژوهش تبیین اهداف و راهبردهای برنامه درسی ارتباط ساز به‌عنوان بستری نو در اقلیم آموزش عالی است. در همین زمینه آنچه به‌عنوان اهداف برنامه درسی ارتباط ساز در پژوهش حاضر احصاء شد مؤید آن است که برنامه درسی ارتباط ساز برای اینکه بتواند دانشگاه را به واحدی پویا جهت آموزش و تربیت انسان‌هایی متخصص، متفکر، خلاق، جستجوگر، کارآفرین و ارزش‌آفرین در سطح دانشگاه‌های نسل روز جهان تبدیل کند و به مأموریت‌های محول شده از سوی جامعه، اقتصاد، صنعت و نهاد نظام آموزشی جامعه عمل ببوشاند باید در درجه اول «آموزش و پژوهش مسئله‌محور» را به‌عنوان یکی از اهداف تعیین‌کننده در نظر بگیرد. هدفی که Brennan و همکاران (2017) و Fung (2017) در پژوهش‌های خود به آن توجه داشته‌اند. علاوه بر این برنامه درسی ارتباط ساز برای موفقیت در حوزه اشتغال‌زایی و کارآفرینی باید «کارآفرینی و ایجاد فرصت‌های شغلی» را که موضوع مهمی برای ایجاد رونق اقتصادی در جامعه است را یکی دیگر از اهداف خود در نظر بگیرد. این هدف با پژوهش Misnia و همکاران (2020)، داوودی‌راد و همکاران (۱۴۰۰) و حسنی و همکاران (۱۳۹۷) هم‌جهت بوده است. ضمن اینکه برای ایجاد فضای علمی پویا در دانشگاه برنامه درسی ارتباط ساز باید هدف مهمی تحت عنوان «ارتقای روحیه ابتکار، جستجوگری، خلاقیت و تفکرگرایی» را در نظر داشته باشد که این هدف نیز با پژوهش Berglund و همکاران (2018) همسو بوده است.

برای اینکه کسب و توسعه دانش منحصر به دوره تحصیل در دانشگاه نباشد و دانش‌آموختگان بتوانند از یادگیری‌های خود در زمینه‌های دیگر و همچنین در مدت‌زمان طولانی‌تر

استفاده کنند برنامه درسی ارتباط ساز باید «توسعه یادگیری معنادار و مادام‌العمر» را در نظر داشته و در جهت دستیابی آموزش و پژوهش به این هدف کوشا باشد. در همین زمینه پژوهش‌های Ayyub Khan (2017)، Brennan و همکاران (2018)، Shanaida و همکاران، Khalid Khalaf (2018)، این دستاورد را تأیید می‌کنند. دانشی که بر اساس تحقیق و پژوهش تولیدشده و به حل مسائل و برطرف کردن مشکلات کمک کند از رسالت‌های مهم برنامه‌های درسی دانشگاه‌هاست و برنامه درسی ارتباط ساز هدف «تولید دانش مبتنی بر پژوهش و راه‌حل‌گرا» را باید سرلوحه اهداف خود دانسته و برای نائل شدن به آن تلاش کند. این دستاورد با پژوهش‌های Brennan و همکاران (2017)، قورچیان و همکاران (۱۳۹۳) و مدنی و همکاران (۱۳۹۷) همسو و هم‌جهت است.

با توجه به اهداف احصاء شده و مقایسه آن‌ها با سایر پژوهش‌ها شاهد این هستیم که «گسترش برنامه درسی بین‌رشته‌ای و توسعه نگرش سیستمی و تلفیقی» و «رضایتمندی کنشگران» از اهدافی به شمار می‌روند که توسط محقق در این پژوهش برای نخستین بار به‌عنوان اهداف پیوند آموزش و پژوهش در قالب برنامه درسی به‌دست‌آمده است. برای دستیابی به هر هدفی باید استراتژی مناسبی در نظر گرفت، بدون داشتن راهبرد نمی‌توان تحقق اهداف برنامه را انتظار داشت؛ لذا در این پژوهش بر اساس نظرات متخصصین برنامه درسی در آموزش عالی ۷ راهبرد به دست آمد که در این مرحله به آن‌ها اشاره می‌شود. برنامه درسی ارتباط ساز برای اینکه بتواند بر اساس واقعیت‌های موجود پیش برود باید به راهبرد «توجه به مسائل محلی، ملی و جهانی» در طراحی اهداف خود توجه ویژه داشته باشد. این یک اصل اساسی هست که برنامه و اهداف آن نباید در خلأ طراحی شود؛ بلکه باید با توجه به مسائل پیرامونی و واقعیت‌های جامعه ترسیم گردد. این دستاورد با پژوهش Fung (2017) همسو بوده است.

برنامه ارتباط ساز نباید یک‌بار برای مدت طولانی طراحی شود؛ بلکه این برنامه باید با توجه به راهبرد «تغییر، بهبود، تجدیدنظر در برنامه‌های درسی» پیش برود و دائم در حال

سیاسگزاری

از تمامی کسانی که صبورانه در انجام این پژوهش ما را یاری دادند سپاسگزاریم.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی ندارند.

منابع

- خدابخش، آ.، تقی‌پور، ح.ع.، و مختاری بایع کلایی، م. (۱۴۰۱). ارائه مدل برنامه آموزشی برای دانشگاه‌های نسل چهارم در ایران با رویکرد آمیخته. *جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۲۶۶-۲۷۸. (۱)۸
- <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.1.5.1.21.0>
- حسینی، ز.، ابوالقاسمی، م.، و مشبکی اصفهانی، ا. (۱۳۹۷). ارائه الگوی کارآفرینی دانشگاهی برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۲ (ویژه‌نامه)، ۱۲۱۳-۱۲۳۴.
- دانایی‌فرد، ح.، الوانی، م.، و آذر، ع. (۱۳۹۵). *روش تحقیق کیفی در مدیریت: رویکردی جامع*. تهران: صفار.
- داوودی‌راد، د.، عباس پور، ع.، و میگون‌پوری، م. ر. (۱۴۰۰). طراحی و اعتباریابی الگوی کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۵ (۵۴)، ۳۳-۵۰.
- <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23831324.1400.1.5.54.3.9>
- فتحی واجارگاه، ک. (۱۴۰۰). جایگاه برنامه‌ریزی درسی در آینده رشته مطالعات برنامه درسی: (به سوی مطالعات برنامه درسی در پیوند با عمل (درگیرانه) در جنبش نو/چند بسط‌سازی). *مطالعات برنامه درسی*، ۱۶ (۶۳)، ۸-۱.
- <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17354986.1400.1.6.63.12.9>
- فتحی واجارگاه، ک.، موسی‌پور، ن. ا.، و یادگارزاده، غ. ر. (۱۴۰۰). *برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی (مقدمه‌ای بر مفاهیم، دیدگاه‌ها و مدل‌ها)*. تهران: مؤسسه کتاب مهربان.
- قورچیان، ن. ق.، جعفری، پ.، قانعی، م.، و شایان، ش. (۱۳۹۳). پیوند بین آموزش و پژوهش در دانشگاه‌های برتر جهان: مطالعه مروری با ارائه یک الگوی مفهومی. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴ (۸)، ۷۳۰-۷۱۵.
- <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-2652-fa.html>

به‌روزرسانی باشد تا بتواند به اهداف خود برسد. این راهبرد با پژوهش‌های Berglund و همکاران (2018)، Ayyub Khan (2017)، Shanaida و همکاران (2019)، Misnia و همکاران (2020) و Khalid Khalaf (2018) هم‌جهت است. برنامه درسی ارتباط ساز باید مدام مورد ارزیابی قرار بگیرد تا نقاط قوت آن تقویت و نواقص آن برطرف شود و در همین زمینه راهبرد «ارزیابی و نظارت برنامه‌های آموزشی» یکی از راهبردهای مهم این برنامه است که با پژوهش Misnia و همکاران (2020) هم‌سو و هم‌جهت است.

ضمن اینکه برنامه درسی ارتباط ساز به دلیل داشتن ماهیت ارتباط سازی خود باید اقدام به ایجاد شبکه ارتباطی به‌دوراز ماهیت صرفاً آداری باشد و در این راستا راهبرد «توسعه شبکه ارتباطی بین ذینفعان در فضای غیر بروکراتیک» را نصب العین خود قرار دهد. این راهبرد نیز با پژوهش‌های Fung (2017)، Misnia و همکاران (2020) و حسینی و همکاران (۱۳۹۷) هم‌پوشانی دارد. از میان راهبردهای احصاء شده «نیازسنجی و نظرسنجی از ذینفعان و جلب مشارکت آن‌ها»، «استقلال آکادمیک» و «تخصیص بودجه کافی به فعالیت‌های آموزشی-پژوهشی» جزء راهبردهایی بود که توسط محقق و با استفاده از نظرات صاحب‌نظران برنامه درسی در پژوهش حاضر به‌دست آمده است. از محدودیت‌های پژوهش ناآشنایی اساتید و متخصصین با این نوع از برنامه درسی بود. بر همین اساس با توجه به جدید بودن موضوع برنامه درسی ارتباط ساز پیشنهاد کاربردی این است که با در نظر گرفتن نتایج مفیدی که می‌تواند حاصل اجرای برنامه درسی ارتباط ساز باشد، نظام آموزشی دانشگاه‌ها را به استفاده از این نوع از برنامه درسی متقاعد کنیم. از پیشنهاد‌های پژوهشی این است که در زمینه اهداف و راهبردهای این برنامه درسی پژوهش‌های بیشتری در جنبه‌های مختلف آن صورت بگیرد و همچنین در زمینه مزایا، معایب، تهدیدها و فرصت‌های برنامه درسی ارتباط ساز تحقیقاتی انجام‌شده و پژوهش‌های تطبیقی در این زمینه بین دانشگاه‌های ایران و دانشگاه‌های موفق دنیا به عمل بیاید.

- teacher, 32(8), 631-637. <https://doi.org/10.3109/0142159x.2010.500898>
- Fung, D. (2017). *A connected curriculum for higher education* (p. 182). Ucl Press.
- Glaser, B. G. (2002). Conceptualization: On theory and theorizing using grounded theory. *International journal of qualitative methods*, 1(2), 23-38. <https://doi.org/10.1177/160940690200100203>
- Glaser, B. G. (2013). Staying Open: The Use of Theoretical Codes in GT. *Grounded Theory Review*, 12(1), 1-107.
- Gourchiyan, N., Jaafari, P., Qanaei, M. & Shayan, S. (2013). The link between education and research in the top universities of the world: a review study with the presentation of a conceptual model. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 14(8), 715-730. <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-2652-fa.html> [In persain]
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Ectj*, 30(4), 233-252. <https://doi.org/10.1007/BF02765185>
- Hasani, Z., Abolghasemi, M. & Mashbaki Esfahani, A. (2017). *Providing a model of academic entrepreneurship for technical and professional universities*. *Journal of Research in Educational Systems*, 12, (special issue), 1213-1234. [In persain]
- Homewood, J., Rigby, B., Brew, A., & Rowe, A. (2011). Research enhanced learning and teaching, Macquarie University institutions in Beijing, Mainland China, and High Educ. *International Relations in the UK: A Survey of Practices & Attitudes*, 35(1), 99-110.
- Khalaf, B. K., & Mohammed Zin, Z. B. (2018). Traditional and inquiry-based learning pedagogy: A systematic critical review. *International Journal of Instruction*, 11(4), 545-564. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11434a>
- Khodabakhsh, A., Taghipour, H. A., & Mokhtari Baye Kalaei, M. (2022). Providing a Curriculum Model for Fourth Generation Universities in Iran with a Mixed Approach. *Iranian Journal of Educational Society*, 8(1), 266-278. <https://doi.org/10.22034/ijes.2022.540003.1170> [In persain]
- Madani, S. A., Kavyani, E., Saeidipour, B., & Laei, S. (2018). Explaining and Designing the Pattern of Dynamism and Persistence of the Higher Education System: Grounded Theory Approach. *Journal of Research in Educational Systems*, 12(43), 165-183. <https://doi.org/10.22034/jiera.2018.83770> [In persain]
- Misni, F., Mahmood, N., & Jamil, R. (2020). The effect of curriculum design on the employability competency of Malaysian graduates. *Management Science Letters*, 10(4), 909-914. <http://dx.doi.org/10.5267/j.msl.2019.10.005>
- Oddo, J. (2013). Precontextualization and the rhetoric of futurity: Foretelling Colin Powell's UN address on NBC News. *Discourse & Communication*, 7(1), 25-53.
- Shanaida, V., Tatiana, V., Paweł, D., & Radovan, M. (2019). The Role An Education And Research In Process Learning Of The Students Of University, *13th International Technology, Education and Development Conference, Valencia, Spain*, 535-542.
- مدنی، س. ع.، کاویانی، ا.، سعیدی پور، ب.، و لایی، س. (۱۳۹۷). تبیین و طراحی الگوی پویندگی و تحرک نظام آموزش عالی: رویکرد داده بنیاد. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۲(۴۳)، ۱۶۵-۱۸۳. <https://doi.org/10.22034/jiera.2018.83770>

References

- Ayyub Khan, M. (2017) Achieving an Appropriate Balance between Teaching and Research in Institutions of Higher Education: An Exploratory Study. *International Journal of Information and Education Technology*, 7(5), 341-349. <http://dx.doi.org/10.18178/ijiet.2017.7.5.892>
- Barnett, R. (2015). *Understanding the university: Institution, idea, possibilities*. Routledge.
- Berglund, P., Dannelun, P., Lee Chan, W., Gold, J., Han, S., Hansson, H., ... & Ellervik, U. (2019). Linking education and research: a roadmap for higher education institutions at the Dawn of the Knowledge Society. <http://dx.doi.org/10.20944/preprints201904.0195.v1>
- Brennan, L., Cusack, T., Delahunty, E., Kuznesof, S., & Donnelly, S. (2019). Academics' conceptualisations of the research-teaching nexus in a research-intensive Irish university: A dynamic framework for growth & development. *Learning and Instruction*, 60, 301-309. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2017.10.005>
- Clark, T. & Hordosy, R. (2019). Undergraduate experiences of the research/teaching nexus across the whole student lifecycle. *Teaching in Higher Education*, 24(3), 412-427. <https://doi.org/10.1080/13562517.2018.1544123>
- Danaei Fard H., Alvani M. & Azar A. (2016). *Qualitative research methodology in management: a comprehensive approach*. Tehran, Saffar [In Persian]
- Davodi Rad, D., Abbaspour, A. & Migun Puri., M. (1400). Designing and validating the social entrepreneurship model of Iran's higher education system. *Quarterly journal of research in higher education systems*, 15(54), 33-50. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23831324.1400.15.54.3.9> [in persain]
- Erlandson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L., & Allen, S. D. (1993). *Doing naturalistic inquiry: A guide to methods*. Sage.
- Fathi Vajargah, K. (2021). The place of curriculum planning in the future of the field of curriculum studies: (Towards curriculum studies in connection with (engaged) practice in the new/multi-platform movement). *Journal of Curriculum Studies (J.C.S)*, 16(36), 1-8. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17354986.1400.16.63.12.9> [In Persian]
- Fathi Vajargah, K., Mousapour, N., & Yadgazadeh, Gh. (2021). *Higher education curriculum planning (an introduction to concepts, perspectives and models)*. Tehran, kitab mehrban Institute. [In persain]
- Frank, J. R., Mungroo, R., Ahmad, Y., Wang, M., De Rossi, S., & Horsley, T. (2010). Toward a definition of competency-based education in medicine: a systematic review of published definitions. *Medical*